

รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำตามแนวคิด
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น*
A MANAGEMENT MODEL FOR DIVING SPORT TOURISM CORESPONDS
TO LOCAL COMMUNITY SUSTAINABILITY

ศักดิ์ยศ สังขพันธ์

Sakkayot Sungkapan

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

Prince of Songkla University, Trang Campus, Thailand

E-mail: sakkayot.s@psu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น ด้วยกระบวนการบริหารจัดการ POLC โดยกระบวนการวิจัยแบบเดลฟายประยุกต์โดยการศึกษาเอกสารสัมภาษณ์ จำลองรูปแบบและยืนยันรูปแบบโดยการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญ ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านการวางแผน (Planning) 5 องค์ประกอบคือจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจัดการทรัพยากรบุคคล พัฒนาบริการและการตลาด พัฒนาชุมชนท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมและจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) ด้านการจัดการองค์กร (Organizing) 10 องค์ประกอบ คือ 1) กรรมการท่องเที่ยวออกแบบโปรแกรม อุทยานแห่งชาติดูแลกิจกรรม สำนักงานการท่องเที่ยวพัฒนาคน หน่วยกู้ภัย ตำรวจน้ำ ตำรวจภูธรและองค์กรบริหารส่วนตำบลดูแลความปลอดภัยกรมเจ้าท่าดูแลเรือ ตำรวจท่องเที่ยวตรวจมัคคุเทศก์ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ผู้ประกอบการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก องค์กรบริหารส่วนตำบลและโรงพยาบาลดูแลสุขภาพนักท่องเที่ยว 1) เครือข่ายในท้องถิ่นกำหนดมาตรฐานบริการ มัคคุเทศก์และครูสอนดำน้ำออกแบบกิจกรรมแนะนำให้เคารพกติกาการใช้ทรัพยากร 3) ด้านการนำ (Leading) 13 องค์ประกอบ คือ 1) สนับสนุนงบประมาณ เจ้าหน้าที่และอุปกรณ์ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมนำไปฟื้นฟูทรัพยากร ออกกฎหมายและบังคับใช้ เปิดหลักสูตรทางการศึกษาให้กับคนในพื้นที่ วางผังเมืองนำนักท่องเที่ยวส่งถึงชุมชน ออกแบบโปรแกรม วางกลไกให้ชุมชนเข้าถึงการท่องเที่ยวทำข้อตกลงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่และดูแลรักษา สร้างความเข้าใจเรื่องกฎหมาย มาตรฐานและแนวปฏิบัติ รับฟังปัญหาแก้ไขความไม่สะดวก ส่งเสริมการรวมกลุ่ม เตรียมบริการและ

* Received 6 June 2020; Revised 20 June 2020; Accepted 5 July 2020

อุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน ให้มีมีคคุเทศก์ในการทำกิจกรรมทุกครั้ง 4) ด้านการควบคุม (Controlling) 7 องค์ประกอบ คือ เปิดปิดฤดูกาลการท่องเที่ยว แบ่งพื้นที่แหล่งดำน้ำ จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ติดตั้งหุ่น สอดส่องดูแลบังคับใช้กฎหมาย ควบคุมมาตรฐานการให้บริการ บริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารจัดการ, กีฬาดำน้ำ, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น

Abstract

This academic article was to aims to propose a model for sport diving based on the concept of sustainable tourism of local communities. The model includes sport diving following the principles of management (POLC), using the Modify Delphi technique which studying the documents, interviewing, simulating the model and confirming the model by group discussion from experts. As for planning, natural resources and environmental management, human resource management, service development and marketing, participatory community – based tourism development, and activities to promote tourism are five elements. As for organizing, 10 offices and individuals should be involved. The Department of Tourism is responsible for designing campaigns. The Department of National Park, Wildlife and Plant Conservation supervises tourism activities. The Office of Tourism develops people’s skills. The Rescure Unit, marine police, provincial police and the Subdistrict Administration Organization (SAO) ensure safety. The Marine Department check boats. Tourist police check tourist guides. The Provincial Administration Organization (PAO) and tourism businesses provide facilities. The SAO collaborates with hospitals to provide health services to tourists. The tourism networks in communities establish a service standard. Tour guides and dive instructors design activities and ensure their customers obey rules about natural resource. As for leading, 13 elements are vital. Budgets, staffs and equipment should be provided. Suitable entrance fees should be set for conservation. Lawmaking and enforcement should be imposed. New curricula should be provided for locals. Urban planning should be devised. Transport to communities should be provided for tourists. Tourism mechanism should be established for communities’ access. An agreement on resource use and conservation should be reached. Related laws, standards and practices should

be introduced to involved sectors to ensure their understanding. Public hearing on resource use should be conducted. Assembling of tourism groups should be promoted. Standard services and equipment should be provided. Tour guides should be present in diving activities. As for controlling, seven elements are required: opening and closing the tourist season; setting dive sites; limiting the number of tourists; setting up buoys; enforcing laws; maintaining standard services; managing community enterprise.

Keywords: Model, Management, Sport Diving, Sustainable Tourism of Local Communities

บทนำ

การดำน้ำเป็นเกมสกีฬา (Sport Diving) ทำให้เกิดความสนุกสนานยามพักผ่อนและการออกกำลังกายที่ทำให้ได้สัมผัสธรรมชาติที่สวยงามในท้องทะเลและเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ จากการวิจัยด้านปัจจัยที่จูงใจนักท่องเที่ยวให้เข้าร่วมกิจกรรมในจังหวัดภูเก็ต พังงาและกระบี่ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาดำน้ำเพราะว่าพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่บนชายฝั่งทะเลอันดามันมีสภาพภูมิประเทศสวยงาม ประกอบกับมีเกาะแก่งต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมทางทะเล ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดธุรกิจหลายรูปแบบเพื่อรองรับกิจกรรมดำน้ำเพื่อการท่องเที่ยวเป็นผลให้กิจกรรมดำน้ำเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เช่น ธุรกิจการสอนดำน้ำ ธุรกิจการจัดนำเที่ยวแหล่งดำน้ำ ธุรกิจการขายอุปกรณ์ดำน้ำและอาชีพมัคคุเทศก์ซึ่งมีการขยายตัวเป็นอันมาก (วรวิญท์ สุวัณ ฒ เขมรัฐ และคณะ, 2547)

การท่องเที่ยวและกีฬาเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญรายได้จากการกีฬาคิดเป็นร้อยละ 1 – 2 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และก่อให้เกิดรายได้ร้อยละ 4 – 6 ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) จากรายงานจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเยือนในพื้นที่สตูลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มีสภาพปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมใช้บริการที่พักของชุมชนชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำเพียงการขับเรือหางยาวและเป็นลูกจ้างของนักธุรกิจที่มาจากทุนบนเกาะเมื่อการท่องเที่ยวมีการเติบโตคนในท้องถิ่นต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงของเกาะอย่างรวดเร็วการคิดแต่เพียงการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นไม่ทบทวนในคุณค่าสิ่งที่มีและขาดการดูแลรักษาซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมและความยั่งยืนในอนาคต (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำที่ยั่งยืนของชุมชนและท้องถิ่นมีความจำเป็นและสำคัญ ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นโดยเลือกพื้นที่บ้านเกาะหลีเป๊ะ หมู่ 7 ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เป็นพื้นที่ในการศึกษาซึ่งเกาะหลีเป๊ะอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา มีชาวเลพื้นเมืองอาศัยอยู่บนเกาะมาเป็นเวลานานทำให้การจัดการบนเกาะอยู่นอกเหนืออำนาจของอุทยาน ชุมชนบริหารจัดการตนเองโดยขึ้นตรงกับองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสาหร่ายในส่วนอุทยานจะคอยดูแลความเรียบร้อยเฉพาะในด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและการบริการด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น
2. ยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย ศึกษาบริบท ปัญหาและความต้องการในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น ตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์กีฬาดำน้ำและองค์ประกอบการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารตามแนวคิดการบริหาร POLC โดยใช้แนวทางการวิจัยเดลฟายประยุกต์ (Modify Delphi Technique Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและบุคคลทั่วไปที่มีประสบการณ์หรือทำงานเกี่ยวข้องกับท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำไม่น้อยกว่า 3 ปี

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ 1 คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน สำหรับการสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงบริบท ความต้องการและปัญหาการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นและเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจำนวน 17 ท่าน

กลุ่มเป้าหมายที่ 2 คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและบุคคลทั่วไปที่มีประสบการณ์หรือทำงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำ และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี สำหรับตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นโดยการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบริบทความต้องการและปัญหาการดำเนินกิจกรรมโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาร่างเป็นแบบสอบถามปลายเปิดแล้วนำไปสัมภาษณ์กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน นำข้อมูลมาวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 2 จำลองรูปแบบโดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับบริบท ความต้องการและปัญหาในการดำเนินกิจกรรมกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน มาวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยใช้เทคนิคเดลฟายประยุกต์ (เกษม บุญอ่อน, 2522) เพื่อจำลองรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นและนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยรวบรวมความคิดเห็นที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเข้าด้วยกันรวมทั้งตัดข้อมูลที่ซ้ำออก

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจำลองรูปแบบ นำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า(Rating Scale) โดยรวบรวมความคิดเห็นที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเข้าด้วยกันรวมทั้งตัดข้อมูลที่ซ้ำออกและถ้าได้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์หรือค่า IR น้อย แสดงว่าความคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถยุติกระบวนการวิจัยและสรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการยืนยันรูปแบบ นำเสนอรูปแบบต่อผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเป้าหมายที่ 2 จำนวน 10 คน เพื่อยืนยันรูปแบบโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายด้วยตนเอง (นงนภัส คู่ขวัญ เทียงกมล, 2554)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดที่ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระโดยนำคำตอบที่ได้มาประมวลตัดข้อความที่ซ้ำซ้อน ข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถาม

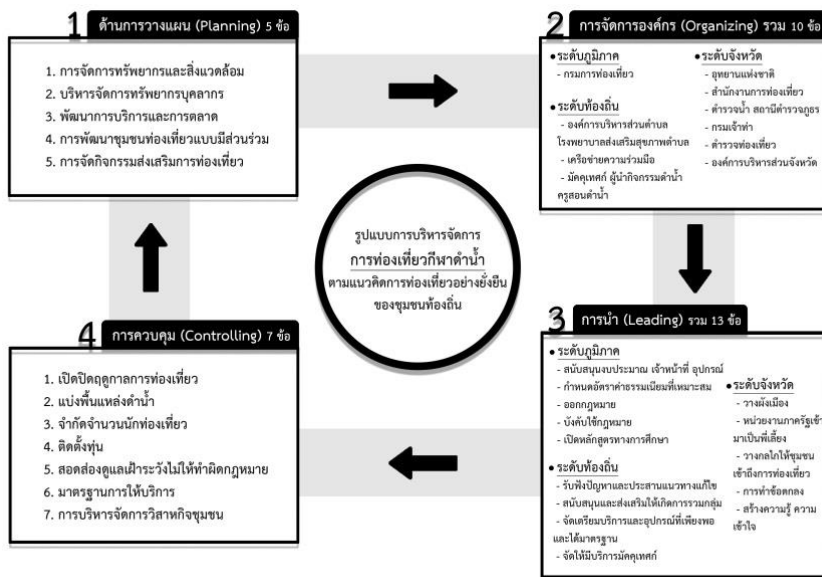

2. การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert Scale) ผู้เชี่ยวชาญจัดอันดับความสำคัญของข้อความแต่ละข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยโดยนำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Model) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำถามแต่ละข้อแล้วนำมาอภิปรายผล

3. ผู้วิจัยนำข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม มาสรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวก็ฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นโดยนำเสนอตามการบริหารจัดการ POLC

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวก็ฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น จากการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน โดยใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับบริบท ความต้องการและปัญหาในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวก็ฬาดำน้ำ และร่างรูปแบบการบริหารจัดการโดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้เทคนิคเดลฟายประยุกต์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจำลองรูปแบบการบริหารจัดการตามองค์ระบวนการบริหารจัดการ POLC ได้ผลดังนี้ การวางแผน 5 ข้อ การจัดการองค์กร 10 ข้อ การนำ 13 ข้อ การควบคุม 7 ข้อ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวก็ฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น

2. ยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น โดยการนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน เพื่อยืนยันรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อคิดเห็นว่า

2.1 การวางแผน จำนวน 5 ข้อ สรุปได้ว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ

2.2 การจัดการองค์กร จำนวน 10 ข้อ สรุปได้ว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ

2.3 การนำ จำนวน 13 ข้อ สรุปได้ว่าจำนวนข้อไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่มีการปรับเปลี่ยนประโยคให้เนื้อหากระชับการปรับเปลี่ยนประโยคให้เนื้อกระชับชัดเจน

2.4 การควบคุม จำนวน 7 ข้อ สรุปได้ว่า จำนวนข้อไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่มีการปรับเปลี่ยนประโยคให้เนื้อหากระชับการปรับเปลี่ยนประโยคให้เนื้อกระชับชัดเจน

อภิปรายผล

1. การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทำให้ทราบเกี่ยวกับบริบทความต้องการและปัญหาในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวกีฬาและนำไปสร้างเป็นรูปแบบการบริหารจัดการตามองค์กระบวนการบริหารจัดการ POLC ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน

1.1.1 แผนการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สำรวจเพื่อประเมินความสมบูรณ์และความเสียหายของแหล่งน้ำและการฟื้นฟู บำรุงรักษาคุณภาพน้ำ ระบบนิเวศในแนวปะการังด้วยการปลูกทดแทนสร้างแนวปะการังเทียมในแหล่งน้ำที่เสื่อมโทรมเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบควรมีการสำรวจแหล่งน้ำในพื้นที่สามเหลี่ยมอันดามันอย่างจริงจัง (วรวิญท์ สุวัฒน์ ณ เขมรัฐ และคณะ, 2547)

1.1.2 แผนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคลากรด้านการท่องเที่ยว กีฬา ดำน้ำ คนเป็นกลไกการขับเคลื่อนพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ประสบความสำเร็จ คนในชุมชนต้องมีความรู้เรื่องความปลอดภัยขั้นพื้นฐาน การกู้ชีพกู้ภัยทางทะเลและความสามารถในการให้บริการ

1.1.3 แผนการบริการและการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวกีฬา ดำน้ำ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบความปลอดภัยและระบบสาธารณสุขให้มีมาตรฐานสากล กำหนดเส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวกีฬา ดำน้ำ กำหนดกลยุทธ์ด้านการตลาดกิจกรรมท่องเที่ยวกีฬา ดำน้ำอย่างยั่งยืน ทิศทางการพัฒนาของโรงแรมในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมผ่านการสร้างสรรค์และเลือกใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการลดต้นทุน ลดผลกระทบ เพิ่มผลกำไรและเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ ทั้งนี้ยังให้

ความสำคัญกับมิติของชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการให้ข้อมูลและจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับชุมชนโดยรอบ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าเพื่อเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาซึ่งควรเป็นหน่วยงานหลักในการรวบรวมข้อมูลจัดทำเว็บไซต์นำเสนอให้นักท่องเที่ยวทราบ (บริษัท แบรินด์ แมทริก รีเสิร์ช จำกัด, 2554) และควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวรู้จักมากขึ้น มีศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวแนะนำแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ควรมีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารของสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละแห่งให้มีความทันสมัยอยู่เสมอเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวขึ้นก่อนการเดินทาง ควรมีการขนส่งมวลชนที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีรถโดยสารบริการนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง ควรมีป้ายบอกทางที่ชัดเจนมากขึ้นมีพนักงานแนะนำให้ความรู้ในสถานที่ท่องเที่ยว (ศรัณพร ชวนเกริกกุล, 2561)

1.1.4 แผนการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมเพื่อชุมชนยั่งยืน หลักการสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนคือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว กระบวนการจัดการท่องเที่ยวและรวมถึงการติดตามประเมินผลการท่องเที่ยวและที่สำคัญคือความเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องกันช่วยดูแลสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี พื้นฟูจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว การสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการคิดและมีส่วนร่วมพัฒนาระบบการบริหารจัดการขยะของชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ผลวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภัยคุกคามเกี่ยวกับท่องเที่ยวจังหวัดสตูล พบว่า การท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นมีรายได้ มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศและอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน แต่ก็ยังมีจุดอ่อนคือภาคธุรกิจยังไม่สามารถรวมกลุ่มได้อย่างเหนียวแน่น ขาดศักยภาพทางการแข่งขัน โดยเฉพาะผู้ประกอบการท่องเที่ยว (คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดสตูล, 2563)

1.1.5 แผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวกีฬา ดำเนินการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับระยะเวลา จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับความต้องการพฤติกรรม ศักยภาพและระดับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ศักยภาพของพื้นที่ที่สอดคล้องกับความเป็นอัตลักษณ์ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและสร้างประสบการณ์เพิ่มขีดความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

1.2 ด้านการจัดการองค์กร การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย หน่วยงานภาครัฐ เอกชนและคนในพื้นที่จึงต้องมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้งระดับภูมิภาค

ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นทั้งการจัดองค์กรแบบมีโครงสร้างและแบบเครือข่าย เพื่อช่วยสนับสนุนเป็นที่เลี้ยงให้ข้อเสนอแนะการท่องเที่ยวโดยชุมชน จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวและชุมชน เกิดร่วมมือในการร่วมกำหนดกติกา มาตรฐานการให้บริการ ร่วมสอดส่อง ร่วมดูแลและแจ้งข่าวสารเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร่วมกันระดมความคิดที่จะพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างจริงจังที่ผ่านมาผู้ประกอบการกิจการกีฬาดำน้ำจะดำเนินการทุกอย่างแบบเบ็ดเสร็จมีเรือ มัคคุเทศก์เป็นของตัวเองเพื่อลดค่าใช้จ่าย พบว่าบางครั้งมีปัญหาที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น

1.3 ด้านการนำ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ในชุมชนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกระดับทั้งการสนับสนุนงบประมาณ เจ้าหน้าที่อุปกรณ์ที่เพียงพอและทันสมัย ผลักดันกฎหมายที่สนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนและบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นรูปธรรมจากส่วนกลาง มาตรการด้านกฎหมายที่ดูแลโดยกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาที่เป็นหน่วยงานหลักที่บังคับใช้กฎหมายไม่มีความเชื่อมโยงกัน กล่าวคือมาตรการด้านกฎหมายที่ดูแลโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะเน้นดูแลเฉพาะพื้นที่และทรัพยากรในพื้นที่เท่านั้น ในขณะที่มาตรการด้านกฎหมายที่ดูแลโดยกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาจะเน้นดูแลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจซึ่งไม่มีกฎหมายที่ดูแลในส่วนของการดำเนินการดำเนินกิจการดำน้ำ อีกทั้งยังพบว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ดูแลกฎหมายดังกล่าวอยู่มีต้นสังกัดที่ต่างกัน จึงไม่สามารถบูรณาการข้อมูลและประสานงานการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ รวมถึงไม่มีความรู้เรื่องการดำน้ำส่งผลให้ไม่เข้าใจบริบทของกิจกรรมดำน้ำ จึงไม่มีการบังคับใช้และตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม (ภาสสิณี วรชนะนันท์ และคณะ, 2555) การสนับสนุนด้านการศึกษาดูแลโดยการเปิดหลักสูตรทางการศึกษาด้านการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำให้กับคนในพื้นที่ การวางผังเมืองเพื่อรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวลดปัญหาความแออัด น้ำเสียและขยะอย่างเป็นระบบ วางกลไกให้ชุมชนเข้าถึงการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์ของพื้นที่และตามศักยภาพของชุมชน การทำข้อตกลงการดำเนินกิจกรรมแนวทางการปฏิบัติและควบคุมร่วมกันกับคนที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ร่วมดูแลรักษาทรัพยากรทางทะเลให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดและสนับสนุนการดำเนินการของชุมชน สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มคนในพื้นที่

1.4 ด้านการควบคุม เพื่อให้ธรรมชาติได้ฟื้นฟูและป้องกันอันตรายจึงกำหนดช่วงเวลาการเปิดปิดฤดูกาลการท่องเที่ยว แบ่งพื้นที่แหล่งดำน้ำของชุมชนตามรูปแบบกิจกรรมตามศักยภาพและตามประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับทรัพยากรทางทะเล จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อช่วยไม่ให้เกิดการทำลายปะการังไม่ให้เกิดความแออัดของที่พักและความขาดแคลนของสาธารณูปโภค ติดตั้งทุ่นสำหรับผูกเรือและแสดงแนวเขตไม่ให้เรือทอดสมอ แสดงแนวเขตปะการังและจุดดำน้ำที่ชัดเจนเพื่อความ

ปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวและไม่ให้เรือเกยตื้นในแหล่งน้ำที่เป็ด ช่วยสอดส่องดูแลเฝ้าระวังไม่ให้ทำผิดกฎหมาย ตักเตือนและแจ้งการกระทำผิดให้เจ้าหน้าที่ทราบ บังคับใช้กฎหมายที่เข้มข้นระดับสากล สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้าสู่แหล่งกีฬาจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องอนุรักษ์และยังต้องควบคุมดูแลสภาพแวดล้อมและเอกลักษณ์ของจุดดำน้ำ สงวนพันธุ์ปลาและสัตว์ทะเลอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำ ต้องไม่ใช่ประโยชน์เกินพอดีจนทำให้สัตว์ทะเลที่อยู่บริเวณดังกล่าวย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างค่อย ๆ กำหนดระเบียบการใช้พื้นที่ที่อยู่บริเวณใกล้จุดดำน้ำให้ชัดเจนโดยเฉพาะระเบียบและบทลงโทษเกี่ยวกับการทำลายสิ่งแวดล้อม (วรวิญญู สุวัฒน์ ฌ เขมรรัฐ และคณะ, 2547)

2. การยืนยันแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นรูปแบบกับผู้เชี่ยวชาญให้ข้อคิดเห็นว่า การวางแผน 5 ข้อ การจัดการองค์กร 10 ข้อ การนำ 13 ข้อ การควบคุม 7 ข้อ ตามรูปแบบการบริหารจัดการที่ได้อภิปรายในข้อ 1 มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์กีฬาดำน้ำและองค์ประกอบพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนด้วยกระบวนการบริหารจัดการ POLC ผลการศึกษาสรุปได้ว่าการบริหารจัดการ POLC จะต้องสอดคล้องและอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้และบริหารจัดการทรัพยากรซึ่งจะต้องอาศัยกลไกทั้งภาครัฐและเอกชน มีการศึกษาให้รอบด้านและมีการนำไปใช้จริงโดยกระบวนการทั้งหมดจะต้องมีชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ข้อเสนอแนะ 1) กำหนดกลยุทธ์การท่องเที่ยวกีฬาดำน้ำให้มีผลิตภัณฑ์และสินค้าชุมชนที่มีนวัตกรรมเป็นอัตลักษณ์ 2) ภาครัฐและภาคเอกชนควรนำองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการไปใช้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว 3) จัดทำแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเพื่อสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวกับกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4) ประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีระบบ

เอกสารอ้างอิง

- เกษม บุญอ่อน. (2522). เดลฟาย: เทคนิคการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: คูรุปริทัศน์.
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). โครงการเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- _____. (2562). การสัมมนาแนวทางการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดสตูล. เรียกใช้เมื่อ 25 เมษายน 2562 จาก <http://thainews.prd.go.th>
- คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดสตูล. (2563). การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม. เรียกใช้เมื่อ 25 เมษายน 2563 จาก <http://www.harvardasia.co.th/wp-content/uploads/2019/09/stunplan.pdf>
- นงนภัส คู่วรัญญู เทียงกมล. (2554). การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัท แบรนต์ แมทริก รีเสิร์ช จำกัด. (2554). โครงการศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มด้านการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวกลุ่มดำน้ำ. ใน รายงานการวิจัย. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ภาสินี วรชนะนันท์ และคณะ. (2555). การศึกษาการพัฒนาแหล่งดำน้ำและแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการท่องเที่ยวดำน้ำในเขตพัทธา. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรวิณฑ์ สุวัฒน์ ณ เขมรัฐ และคณะ. (2547). ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ศรัณพร ชวนเกริกกุล. (2561). กลยุทธ์การยกระดับการตลาดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเมืองรองจังหวัดสิงห์บุรี. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการตลาด. มหาวิทยาลัยสยาม.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). รายงานสถานะเศรษฐกิจท่องเที่ยว. เรียกใช้เมื่อ 25 เมษายน 2563 จาก https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7533